UMUMTALIM MAKTAB O‘QUV JARAYONIDA ZAMONAVIY TA’LIM METODLARINI QO‘LLASH

Suyumov Jo‘rabek Yunusaliyevich - Muhammad al-Xorazmiy nomidagi TATU o‘qituvchisi, mustaqil tadqiqotchi,
e-mail: jsuyumov166@gmail.com
Nuraliyeva Zarifa Abdusalom qizi-Muhammad al-Xorazmiy nomidagi TATU Farg‘ona filiali talabasi

Axborot texnologiyalarining istalgan darajadagi ta’lim tizimiga kiritilishi bugungi kunda jahon ta’lim jarayoni rivojlanishining eng barqaror tendensiyalaridan biridir. Barcha axborot kanallari ichida vizual va eshitish eng kuchli hisoblanadi. Shu nuqtai nazardan, multimedia orqali ta'lim sohasida ulardan foydalanish eng rivojlangan ususllardan biridir. Multimedia texnologiyalari ta’lim jarayonini samaraliroq qiladi, chunki ulardan foydalanish o‘quvchilarning ko‘p sensorli analizatorlarini axborotni idrok etish jarayoniga jalb qilishga yordam beradi.

Rivojlanayotgan zamonaviy axborot jamiyati sharoitida o‘quvchilarning maktab yoshdan boshlab kompyuter bilimlarini egallashi ob'ektiv zaruratga aylanadi. Bugungi kunda umumtalim maktablarida multimedia texnologiyalari tobora ko‘proq va muvaffaqiyatli qo‘llanilmoqda. Ular o‘quv jarayonini sezilarli darajada boyitadi, uni samarali qiladi [1, b.21-23]. Axborot texnologiyalari o‘quvchining kognitiv qobiliyatlarini rivojlantirishni eng to‘liq va muvaffaqiyatli amalga oshirishga imkon beradi, yangi ma'lumotlarga barqaror qiziqishni shakllantirishni ta'minlaydi. Shu bilan birga, o‘quvchilarning ta'lim faoliyatiga qiziqishi sezilarli darajada oshadi, ularning bilim qobiliyatlari darajasi oshadi va maktab yoshidagi bolalarning qobiliyatlari yanada samarali rivojlanadi.

Hozirgi kunda ta’lim jarayonida interfaol metodlar, innovatsion texnologiyalar, pedagogik va axborot texnologiyalarini o‘quv jarayonida qo‘llashga bo‘lgan qiziqish, e’tibor kundan-kunga kuchayib bormoqda. Bunday bo‘lishining sabablaridan biri, shu vaqtgacha an’anaviy ta’limda o‘quvchi- talabalar faqat tayyor bilimlarni egallashga o‘rgatilgan bo‘lsa, zamonaviy texnologiyalar ularni egallayotgan bilimlarini o‘zlari qidirib topishlariga, mustaqil o‘rganishlariga, tahlil qilishlariga, xatto xulosalarni ham o‘zlari keltirib chiqarishlariga o‘rgatadi[2, b.41-42]. O‘qituvchi bu jarayonda shaxsni rivojlanishi, shakllanishi, bilim olishi va tarbiyalanishiga sharoit yaratadi va shu bilan bir qatorda boshqaruvchilik, yo‘naltiruvchilik funktsiyasini bajaradi. Shuning uchun ta’lim muassasalarida zamonaviy o‘qitish metodlari, interfaol metodlar, innovatsion texnologiyalarning o‘rni va roli benihoya kattadir.

Axborot texnologiyalari asosida umumiy o‘rta ta’lim maktablarida tashkil etilib, o‘tkaziladigan o‘quv jarayonini samaradorligini oshirish uchun yangi turdagi, ya’ni elektron o‘quv adabiyotlarni va laboratoriya mashg‘ulotlariga doir virtual laboratoriyalar yaratish maqsadga muvofiqdir.

Virtual laboratoriyalarning yaratilishi natijasida laboratoriya sharoitida o‘tkazilishi mumkin bo‘lmagan (zaharli moddalar, kamyob moddalar, ko‘zga ko‘rinmaydigan ob‘ektlar ustida olib borilayotgan tajribalar) ishlarni bajarib ko‘rsatish va ular yordamida o‘tkazilayotgan ishlarni ekologik toza muhitda bajarish imkoniyatini beradi[6, b. 18-25].

Laboratoriya ishlarini virtual laboratoriyalar ko‘rinishida kompyuter imitatsion modelini yaratish quyidagi:

- virtual laboratoriyalar uchun maxsus jihozlangan xonalar talab qilinmasligi;
- laboratoriya mashg‘ulotlarida ro‘y berayotgan jarayonlarni kompyuter imitatsion modeli orqali ob‘ektning ichki va tashqi xossalarini kuzatish hamda namoyish qilinishi;
- laboratoriya sharoitida o‘tkazish mumkin bo‘lmagan jarayonlarni virtual namoyish qilish;
- masofadan o‘qitish ta‘lim turi uchun o‘quv materiallari bazasi sifatida foydalanish imkoniyatlarini beradi.

Xulosa qilib shuni aytish mumkinki multimediyali taqdimotlardan va kompyuuter imitatsion modellardan foydalanish ta'lim yo‘nalishlarining mazmunini birlashtirishga, umumta’lim maktablarida o‘quvchilarning integrativ fazilatlarini shakllantirishga va o‘quvchilarga olingan bilimlarni kognitiv ijodiy muammolarni hal qilishda qo‘llashga imkon berishini aniqladik. Va eng muhimi, multimedia taqdimoti va kompyuter imitatsion modellari shaklida taqdim etilgan material o‘quvchilarda juda yorqin his-tuyg‘ularni uyg‘otadi, yangi axborot texnologiyalari bilan interaktiv o‘zaro ta'sir qilish imkoniyatini beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. Галузо И.В. Методика реализации обучающей функции тестов в среде MOODLE / И.В. Галузо, В.В. Небышинец, П.А. Сташулѐнок // Современное образование Витебщины. — 2013.— № 1. — С. 76–80.
2. Галузо И.В. Структура дистанционного обучения школьников и методическое сопровождение учебного процесса в среде MOODLE. Могилев: МГУ имени, 2013. — 96-98 с.
3. Белозубов А.В. Система дистанционного обучения Moodle: Учебно методическое пособие СПб.: СПбГУ ИТМО, 2007. — 108 с.
4. Аванесов В.С. Педагогическое измерение латентных // Педагогическая диагностика. – 2003. № 4. С. 69–78.
5. Горб В. Г. Педагогический мониторинг в вузе: методология, теория, технологии. – Екатеринбург: Изд-во Урал. ун-та, 2003. – 387 с.
6. Zokirov, S. I. o‘g‘li, & Rahmatova , G. M. qizi. (2023). Zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalangan holda dars mashg‘ulotini tashkil etish metodlari. Educational Research in Universal Sciences, 2(4), 18–25. Retrieved from http://erus.uz/index.php/er/article/view/2100
7. Burxonova, M. M., Avazov, J. N. O., & O‘G‘Li, M. M. S. (2021). Ma'lumotlar bazasi fanini oliy ta'lim talabalariga o‘qitishdagi qo‘yilgan asosiy talablar. Scientific progress, 2(8), 942-946.
8. М.В. Лазарева, Современные информационные технологии и их роль в преподавании дисциплин программирования, Educational Research in Universal Sciences № 6, стр.213-216, 2022